

РЕШЕНИЕ

№ 886

гр. София, 28.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на шести юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Машев

Членове: Златина Рубиева
Петя Алексиева

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Красимир Машев Въззивно гражданско дело
№ 20231000500701 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С Решение № 158/02.04.2022 г., постановено по гр. д. № 590/2021 г. по описа на ОС-гр. Благоевград, 7 с-в, поправено с Решение № 161/25.03.2023 г., частично е уважен предявеният от М. К. К. срещу ЗД „Бул Инс“ АД осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД за заплащане на сумата от 60000 лв., представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди, вследствие на ПТП, настъпило на 21.10.2020 г. (искът е отхвърлен за разликата до пълния му предявен размер от 120000 лв. – след допуснатото на основание чл. 214, ал. 1 ГПК в о. с. з. на 08.03.2022 г. изменение на иска чрез увеличение на размера му; този иск е предявен като частичен от глобалния предявен размер от 200000 лв.), ведно със законната лихва върху присъденото главно парично притезание от 05.03.2021 г. до окончателното ѝ изплащане (акцесорната претенция е отхвърлена за периода от 28.10.2020 г. до 04.03.2020 г.).

За да постанови решението, първоинстанционният съд е приел, че са установени всички правопораждащи спорното материално право юридически факти, като съобразно уредените в чл. 52 ЗЗД критерии за справедливост заместващото обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпване на процесното застрахователно събитие е в размер на сумата от 120000 лв., но то трябва да бъде намалено с $\frac{1}{2}$ поради основателност на релевираното в отговора на исковата молба правонамаляващо материалноправно възражение на основание чл. 51, ал. 2 ЗЗД за съпричиняване на вредоносния резултат вследствие на твърдяното противоправно поведение на починалия – навлизане на велосипедиста в насрещната лента за движение, без да е подал своевременно ясен за възприемане от делинквентна сигнал, че ще извърши маневра „завой наляво“.

Така постановеното решение в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК е обжалвано от ищцата в частта, в която е отхвърлен предявеният осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1

КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД – за заплащане на заместващо обезщетение за причинени неимуществени вреди над сумата от 60000 лв. до пълния му предявен размер от 120000 лв., респ. за заплащане на законна лихва върху главното парично вземане и за периода от 28.10.2020 г. до 04.03.2020 г. Въззивникът поддържа, че в обжалваната част решението е необосновано, тъй като, макар и да не е установено несъмнено по делото, че загиналият велосипедист Г. А. К. внезапно е променил траекторията си на движение (а напротив – че изключителната причината за настъпилото ПТП представлява виновното противоправно поведение на водача на л. а. „Фолксваген Голф”, с рег. № ***, който късно е възприел навлизането на велосипедиста в съседната пътна лента, като е имал възможност своевременно да спре преди да настъпи вредоносния резултат), първоинстанционният съд е достигнал до неправилния правен извод, че пострадалият е допринесъл за настъпване на процесното ПТП. От друга страна, счита, че своевременно релевираното материалноправно възражение за съпричиняване на вредоносния резултат не е било конкретизирано с излагане на съответни факти, обосноваващи противоправното поведение на загиналия, поради което съдът не е следвало да се произнася по него. Твърди, че с оглед на действително преживените болки и страдания от кончината на своя съпруг заместващото обезщетение за причинените на ищцата неимуществени вреди възлиза на по-висока сума от определената от първоинстанционния съд – в размер на 120000 лв. Поддържа правен довод за неправилност на обжалваното решение и в частта, в която акцесорната претенция за присъждане на законна лихва върху главното парично притезание е отхвърлено за периода от 28.10.2020 г. до 04.03.2020 г.

Въззиваемият-ответник не е подал в законоустановения срок писмен отговор на въззивната жалба, но в проведеното пред САС на 06.06.2023 г. о. с. з. неговият процесуален представител изразява становище за нейната неоснователност.

Срещу първоинстанционното решение е подадена и въззивна жалба от ответника в частта, в която искът за заплащане на заместващо обезщетение е уважен над сумата от 50000 лв. до присъдения размер от 60000 лв. Въззивникът счита, че в обжалваната част решението е неправилно, тъй като присъденото заместващо обезщетение за настъпилите от процесната транспортна злополука неимуществени вреди не отговаря на изискванията за справедливост, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД. Поддържа релевирания довод за съпричиняване на вредоносния резултат от противоправното поведение на загиналия велосипедист (своевременно не е подал ясен и достатъчен за възприемане сигнал преди да започне процесната маневра, свързана с отклонение встрани), като счита, че действителният принос на пострадалия за настъпване на процесното застрахователно събитие е по-висок от определения от ОС-гр. Благоевград – над 50%.

Въззиваемият-ищец е подал в законоустановения срок по чл. 263, ал. 1 ГПК отговор на въззивната жалба, с който я оспорва, като развива подробни съображения за нейната неоснователност.

Ищецът е подал в законоустановения срок и въззивна частна жалба срещу Определение № 1139/24.11.2022 г., с което е оставена без уважение на основание чл. 248, ал. 1 ГПК молбата му за изменение на постановеното по делото решение в частта му за разноските, но с оглед изхода на правния спор, предмет на въззивното производство, тя трябва да бъде оставена без разглеждане.

Първоинстанционното решение не е обжалвано от ответника в частта, в която предявеният иск за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди е уважен до сумата от 50000 лв., поради което решението – в тази част, е влязло в законна сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо в обжалваната част.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК,

намира за установено следното от фактическа и правна страна, във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на оспорения съдебен акт.

ОС-гр. Благоевград, 7 с-в, е бил сезиран с осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД.

Както бе изяснено, въззивният съд е обвързан само от наведените във въззивната жалба доводи за неправилност на първоинстанционното решение – арг. чл. 269, изр. 2 ГПК, поради което следва да се произнесе само в пределите на релевираните доводи във въззивната жалба, а служебно, когато неправилно е приложена императивна материалноправна разпоредба.

Правната норма, регламентирана в чл. 432, ал. 1 КЗ, урежда и гарантира правната възможност на увреденото лице да предяви пряк иск за обезщетяване на претърпените вреди срещу застрахователя, с когото делинквентът или отговорно за неговото противоправно деяние лице е сключил договор за застраховка „Гражданска отговорност“, обезпечаваща неговата деликтна отговорност. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща следните две групи материални предпоставки (юридически факти): 1) застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и 2) наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка „Гражданска отговорност“ между делинквента и ответника - застраховател.

Тъй като обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди при настъпване на процесното застрахователно събитие на 21.10.2020 г. – до сумата от 50000 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанието (правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо, като спорът по настоящото дело се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение, както и дали пострадалият е допринесъл чрез своето противоправно поведение (своевременно не е подал ясен и достатъчен за възприемане сигнал преди да започне процесната маневра, свързана с отклонение встрани) в единния съвкупен съпричинителен процес за настъпване на вредоносните последици, респ. дали законосъобразно е отхвърлена акцесорната претенция за заплащане на законна лихва върху главното парично притезание за периода от 28.10.2020 г. до 04.03.2020 г. Във въззивната жалба ответникът не поддържа своевременно релевираното възражение за съпричиняване на вредоносния резултат – управление на велосипеда след силно алкохолно повлияване, поради което то е извън предмета на правния спор, пренесен пред въззивната инстанция - арг. чл. 269, изр. 2 ГПК.

При определяне размера на заместващото обезщетение при причинена смърт на близък – в конкретния случай на съпруг, е необходимо да се отчете начинът на

извършването на противоправното деяние, претърпените от ищцата психически страдания от загубата на близкия родственик, неговата възраст, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие – края на 2020 г., както и нормативно определеният лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка „Гражданска отговорност” – в размер на 10,400 млн. лева при причиняване на неимуществени вреди, независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ, в релевантната редакция на тази правна норма).

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС № 4/1968 г. понятието „справедливост” по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението.

От показанията на свидетелите И. и Ж. Д., от дълго време приятели на семейството на ищцата, се установява, че тя и починалият са били съпрузи повече от 20 години, през което живеели заедно и в обич. Загиналият се грижил за семейството. Изясняват, че ищцата тежко е понесла загубата на своя съпруг, като все още не може да превъзмогне своята скръб – „Напълно е разрушена, съсипана. Ходи на гроба, почита традициите, още скърби за него, много ѝ липсва, разчиташе на него за всичко”.

Съдът приема за достоверни показанията на свидетелите, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, потвърждават се и от останалите събрани по делото доказателства, като субективните възприятия за последиците върху психиката на ищцата и изживените след кончината на нейния съпруг болки и страдания са непосредствени.

При определяне на заместващото обезщетение за причинените на ищцата неимуществени вреди следва да се вземе предвид обстоятелството, че загубата на близък родственик (на 70 навършени години), към когото ищцата е била силно привързана, ще я съпътства през целия ѝ живот. Впоследствие тя ще бъде лишена както от емоционалния контакт, така и от нейната морална и финансова подкрепа. Следователно, болките и страданията, които ищцата ще продължи да изпитва от загубата на починалия ѝ съпруг, трябва да бъдат отчетени при определяне размера на дължимото застрахователно обезщетение.

Както бе изяснено от свидетелските показания, ищцата и съпругът ѝ са изградили силна духовна връзка, като те са били привързани един към друг – той е бил нейна морална подкрепа, като я е подпомагал и финансово (били сплотено семейство, повече от 20 години). Установи се, че ищцата не е загубила надежда в живота си – продължава да работи и да се грижи за своите близки. В този смисъл, не се доказаха превишаващи обичайните неимуществени вреди от загубата на близък родственик (съпруг), изразяващи се в душевни болки и страдания, свързани с естествената скръб, безпомощност и терзания.

При така изяснените правнорелевантни факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищцата за причинените от противоправното поведение на делинквента А. А. В. неимуществени вреди, изразяващи се в психически болки и страдания от загубата на нейния съпруг, е в размер на 140000 лв. Наистина, законодателят е определил

висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди – до 10,400 млн. лв., независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ, в релевантната редакция на тази правна норма). Следователно, по този начин той е цялостно заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Но заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият, като емоционално да бъдат потиснати изживените неблагоприятни последици от причинените му болки и страдания. В този смисъл, съобразно общественно-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие – края на 2020 г., и наложилите се морални норми в обществото, респ. съобразно съдебната практика, справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при смъртта на съпруг, към когото ищцата е изпитвала силна привързаност, е в размер на сумата от 140000 лв.

Основателно е обаче релевираното в отговора на исковата молба възражение от ответника за съпричиняване на вредоносния резултат от ищеца (т. нар. „компенсация на вини”, уредена в чл. 51, ал. 2 ЗЗД).

Преди въззивният съд да разгледа по същество това правонамаляващо материалноправно възражение, трябва да се произнесе по релевираните във въззивната жалба на ищцата правни доводи за неговата неконкретизация. В исковата молба не са изложени фактически твърдения, които подробно да описват механизма на процесното ПТП, поради което ответникът не е могъл своевременно – в отговора на исковата молба, да конкретизира наведеното възражение за съпричиняване на вредоносния резултат, поради което общо е заявил, че „починалият... е управлявал велосипеда в нарушение на ЗДвП... и поведението му е било неадекватно и несъобразено с останалите участници в движението”. А навлизането на велосипедиста в насрещната лента за движение, без да е подал своевременно ясен за възприемане от делинквентата сигнал, че ще извърши маневър „завой наляво”, представлява „несъобразено с останалите участници в движението” поведение. Но дори и това материалноправно възражение да не е било достатъчно конкретизирано, вкл. и след изслушване на САТЕ, първоинстанционният съд е следвало да даде възможност на ответника по реда на чл. 101, ал. 1 ГПК да отстрани тази нередовност на извършеното от него процесуално действие. Като не го е сторил, ответникът е могъл в по-късен момент, вкл. и във въззивната жалба да конкретизира това материалноправно възражение, което той е сторил. В този смисъл, дори и в отговора на исковата молба възражението за съпричиняване да не е било в достатъчна степен прецизирано, с въззивната жалба ответникът, поддържайки подробни съображения за съпричиняване на вредоносния резултат – съобразно фактите, установени от приетата от първоинстанционния съд САТЕ, своевременно е отстранил нередовностите на това процесуално действие и то с обратна сила (арг. чл. 101, ал. 2 ГПК). Следователно, въззивният съд трябва да разгледа това правонамаляващо материалноправно възражение по същество (относно неговата основателност).

За да се определи дали е налице съпричиняване на вредоносните последици, респ.

степената на участие на пострадалия в цялостния съпричинителен процес, е необходимо да се изследва механизмът на настъпване на процесното ПТП. Процесуалното задължение (доказателствената тежест) за установяването на този правнорелевантен факт принадлежи на страната, която навежда това частично правоизключващо възражение, като доказването трябва да е **пълно** (несъмнено, безспорно) съобразно правилата, предписани в правната норма на чл. 154, ал. 1 ГПК. В този смисъл е и константната практика на ВКС, формирана по реда на чл. 290 ГПК с Решение № 98/24.06.2013 г. на ВКС по т. д. № 596/2012 г., II т. о., ТК; Решение № 206/12.03.2010 г. по т. д. № 35/2009 г. на ВКС, II т. о.; Решение № 59/10.06.2011 г. по т. д. № 286/2011 г. на ВКС, I т. о.; Решение № 99 от 8.10.2013 г. на ВКС по т. д. № 44/2012 г., II т. о., ТК; Решение № 169 от 2.10.2013 г. на ВКС по т. д. № 1643/2013 г., II т. о., ТК и пр.

От показанията на свидетеля А. В. – делинквентата, се изяснява, че тя е видяла попътно движещ се велосипедист, като е предприела маневра изпреварване. Въззивният съд обаче не възприема за достоверни субективните възприятия на виновния водач в частта, в която установява, че едва при изравняване с велосипедиста той е предприел маневра „завой наляво“, вследствие на което е настъпил ударът между двете превозни средства. Тези факти се опровергават от заключението на приетата от ОС-гр. Благоевград като компетентно изготвена и неоспорена от страните САТЕ, която е извършила анализ и въз основа на видеозапис - годно вещественно доказателство, върху което детайлно е възпроизведена динамиката на процесното ПТП. Вещото лице изяснява и при изслушването на САТЕ в проведеното пред първоинстанционния съд о. с. з. на 26.01.2022 г. правнорелевантния факт, че велосипедистът почти изцяло е бил в насрещната лента, като ударът е нанесен от номера на автомобила (в предната му част) в задната част на велосипеда, поради което велосипедистът веднага е бил подхвърлен към челното стъкло („Ползвал съм видеозапис, който е по наказателното дело“). Установява, че ако при възприемането на опасността водачът на л. а. бе спрял, а дори и да бе намалил скоростта, удар не би настъпил, тъй като велосипедистът би минал пред лекия автомобил („Явно тя е изпаднала в паника“). Конкретният механизъм на ПТП е изяснен в писменото заключение: загиналият е управлява велосипеда най-вдясно по лентата в непосредствена близост до границата на банката. В същото време зад велосипедиста и в същата посока се е движел лекия автомобил, управляван от делинквентата. След като бива изпреварен от товарен автомобил, велосипедистът **се оглежда и взема решение** да завие наляво към входа на фабриката, като отклонява велосипеда в посока наляво. В същото време делинквентът – при пряка видимост до мястото на удара от около 23,40 м., макар и виждайки отклоняващия се наляво велосипед, не предприема действия за спиране на управлявания от него автомобил, а действия за отклоняване на л. а. чрез кормилната уредба също в посока вляво, вследствие на което настъпва ударът. Вещото лице установява, че причината за настъпване на релевантното ПТП представлява закъснението от минимум 2,07 секунди в действията на водача на л. а. за ефективно спиране – при наличие на техническа възможност за това.

Нито от свидетелските показания на делинквентата, нито от САТЕ, която е основала

своите доказателствени изводи въз основа на фактите, обективирани във видеозаписа, се установява правнорелевантният факт, че преди да предприеме маневра „завой на ляво” велосипедистът своевременно е подал сигнал за това, като по този начин да ориентира всички участници в пътното движение, вкл. и делинквента.

Съгласно дефинитивната разпоредба, уредена в § 6, т. 19 от ДР на ЗДвП, велосипедът представлява ППС, поради което за неговия водач са приложими нормативните изисквания, предписани в чл. 26 ЗДвП, а именно загиналият е бил длъжен преди да започне предприетата маневра „завой наляво”, освен да се огледа, своевременно да подаде **ясен и достатъчен** за възприемане сигнал - с ръка. Той е нарушил и диспозицията на правната норма, уредена в чл. 25, ал. 1 ЗДвП, тъй като преди да започне маневрата, не се е уверил, че няма да създаде опасност за участниците в движението, които се движат след него, като не се е съобразил с тяхното положение, посока и скорост на движение. Наистина, той е извършил маневрата от крайната част на дясната пътна лента, като в един период от време намиращият се зад него водач на л. а. е могъл да възприеме извършената от велосипедиста маневра вляво, но без да е подаден **ясен** сигнал с ръка, делинквентът не е могъл да приеме с категоричност, че велосипедистът ще извърши маневра „завой на ляво”, поради което неговото противоправно поведение е в причинно-следствена връзка с настъпване на невъзвратимия вредоносен резултат, т.е. загиналият е допринесъл в единния съпричинителен процес на обстоятелствата и явленията в обективната действителност за осъществяване на процесното ПТП.

Но водачът на МПС, който е имал пряка видимост и достатъчно време, е следвало да спре преди препятствието, което представлява **съществена** опасност (велосипедист, предприемащ маневра наляво в попътната пътна лента), и да пропусне велосипедиста да премине – без да предприема маневра „изпреварване”. Но дори и когато е навлязъл в съседната пътна лента, делинквентът е могъл да спре, като предотврати настъпването на процесното ПТП – първопричината за него представлява закъснението от минимум 2,07 секунди в действията на водача на л. а. за ефективно спиране с максимално спиращо закъснение преди мястото на удара.

Следователно, по несъмнен, безспорен, категоричен начин бе установено в процеса на доказване от ответника, комуто принадлежи процесуалното задължение (доказателствената тежест), че при настъпване на процесното застрахователно събитие загиналият е нарушил правилата за движение, тъй като в нарушение на нормативните предписания, регламентирани в чл. 25, ал. 1 ЗДвП и чл. 26 ЗДвП, при предприета маневра „завой наляво” - без да се е съобразил с положението на движещия се зад него лек автомобил и своевременно не е подал ясен и достатъчен сигнал с ръка, че ще завие наляво, е навлязъл в съседната пътна лента, в която и водачът на лекия автомобил е предприел маневра „изпреварване”, вследствие на което се е достигнало до удар между двете ППС и настъпване на процесния невъзстановим вредоносен резултат.

При преценка степента на приноса на противоправното поведение на загиналия следва да се вземе предвид и причината за настъпване на процесното ПТП. От приетото като компетентно изготвено и неоспорено от страните заключение на САТЕ се установява, че причината за кончината на наследодателя на ищцата представлява непрофесионалните действия от страна на водача на лекия автомобил, който е предприел маневра „изпреварване” (навлизайки в насрещната пътна лента, където се е намирал и

велосипедистът), без да съобрази предвидимото препятствие –велосипедиста, намалявайки скоростта с готовност за внезапно спиране на МПС. Следователно, **първопричината** за настъпване на всички вредоносни последици представлява противоправното поведение на делинквента – застрахован при ответното дружество по договор за застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите, който не е преценил правилно пътната обстановка и поради неосъществен контрол върху управляваното от него МПС се е достигнало до удар между него и велосипедиста. Именно вследствие на този **тежък** удар велосипедистът, макар и да не е изпълнил своето правно задължение да даде ясен и достатъчен сигнал с ръка, че предприема маневра „завой наляво”, е загинал. При така изяснените правнорелевантни факти, при съобразяване с казуалния принос на всички участници в процесното ПТП, настоящият съдебен състав достига до правния извод, че наследодателят на ищцата чрез своето противоправно поведение е допринесъл в съвкупния съпричинителен процес с 10% за настъпване на процесните вредоносни последици, поради което определеното застрахователно обезщетение за причинените неимуществени вреди в размер на 140000 лв. следва да бъде намалено с 10%, т.е. с 14000 лв. ($140000 \text{ лв.} \times 10\% = 14000 \text{ лв.}$), като дължимото застрахователно обезщетение за причинените неимуществени вреди на пострадалия при настъпване на релевантното застрахователно събитие възлиза на сумата от 126000 лв. ($140000 \text{ лв.} - 14000 \text{ лв.}$).

Както е изяснено в задължителните за правосъдните органи тълкувателни разяснения, дадени в ТР № 1/1.08.2022 г. на ВКС по т. д. № 1/2021 г., ОСГТК, когато са налице предпоставките на чл. 51, ал. 2 ЗЗД, съдът следва да намали обезщетението спрямо размера, за който искът би бил основателен, ако не би се наложило намаляването му поради принос на пострадалия. Размерът на заявената претенция не съставлява решаващ фактор при преценката относно действителния размер на вредата, подлежаща на обезщетяване, тъй като претендираното обезщетение може да не е равно по размер на определеното от съда по справедливост. С оглед забраната за присъждане *plus petitum* съдът следва да присъди обезщетение до размера на исковата претенция, ако след намаляването му при предпоставките на чл. 51, ал. 2 ЗЗД същото надхвърля по размер претендираното. При прилагане разпоредбата на чл. 51, ал. 2 ЗЗД преценката на съда за размера на справедливото обезщетение за неимуществени вреди от деликт **не е ограничена** от заявената претенция, но не може да се присъди сума, надхвърляща поисканата в петитума на исковата молба.

Следователно, при приложение на основния принцип на българския граждански процес – диспозитивното начало (арг. чл. 6, ал. 2 ГПК), предявеният като частичен иск – за сумата от 120000 лв. (от глобално претендирания размер от 200000 лв.), трябва да бъде уважен изцяло, поради което първоинстанционното решение следва да бъде отменено в частта, в която искът с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 КЗ е отхвърлен за разликата от 60000 лв. до пълния му предявен размер от 120000 лв.

При основателността на иска следва да се присъди и претендираното акцесорно вземане - за заплащане на законната лихва върху главното парично задължение, от момента, от който ответното застрахователно дружество е уведомено за настъпване на процесното

застрахователно събитие – 18.02.2021 г. (не е спорно между страните, че именно на тази дата е предявена т. нар. застрахователна претенция от ищцата, като този факт, приет за установен от ОС-гр. Благоевград, не е оспорен от страните във въззивното производство). По отменения КЗ застрахователят отговоря за дължимата от делинквента законна лихва (от момента на настъпване на увреждането – застрахователното събитие) – арг. чл. 227, т. 2 КЗ (отм.), във вр. с чл. 223, ал. 2, изр. 2 КЗ (отм.), а по действащия КЗ застрахователят дължи законна лихва, за която отговаря делинквентът, считано 1) от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие или 2) от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от **увреденото** лице, която от датите е най-ранна – чл. 429, ал. 3 КЗ. Съгласно правната норма, уредена в чл. 429, ал. 2, т. 2 КЗ, **в застрахователното обезщетение** се включват и **лихвите за забава**, дължими от делинквента, поради което по силата на чл. 497, ал. 1 КЗ застрахователят дължи законната лихва **за собствената си забава** върху размера на застрахователното обезщетение, **включваща и лихвата за забава на делинквента**, ако не го е определил и изплатил в срок, считано от по-ранната от двете дати: 1. изтичането на срока от 15 работни дни от представянето на всички доказателства по чл. 106, ал. 3 КЗ и 2. изтичането на срока по чл. 496, ал. 1 КЗ (не повече от 3 месеца от предявяване на т. нар. застрахователна претенция по чл. 380 КЗ). В този смисъл е и практиката на ВКС, формирана по реда на чл. 290 ГПК - напр. Решение № 128/04.02.2020 г. на ВКС, ТК, I отд. по т.д. № 2466/2018 г.

Следователно, от момента на предявяване на т. нар. застрахователна претенция – на 18.02.2021 г., застрахователят дължи и законната лихва, поради което и в тази част първоинстанционното решение трябва да бъде отменено, като акцесорната претенция да бъде уважена и за периода от 18.02.2021 г. до 04.03.2021 г.

При този изход на спора, определението, обективизирано в обжалваното решение, с което на основание чл. 78, ал. 3 ГПК в полза на ответника са били присъдени разноски за сумата от **3610 лв.** – заплатено адвокатско възнаграждение за процесуално представителство пред ОС-гр. Благоевград, следва да бъде отменено. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК в полза на ищцата трябва да се присъди допълнително сумата от **110 лв.** (до общия размер от 220 лв.) – съдебни разноски пред ОС-гр. Благоевград, а на основание чл. 38, ал. 2 ЗА в полза на адв. П. К. от САК допълнително сумата от **2796 лв.** с ДДС – адвокатско възнаграждение за осъществяването на процесуално представителство пред ОС-гр. Благоевград.

Съобразно обстоятелството, че изцяло е уважена въззивна жалба на ищцата на основание чл. 38, ал. 2 ЗА в полза на П. К. от САК трябва да се присъди адвокатско възнаграждение за безплатно процесуално представителство пред САС в размер на сумата от **7500 лв.** с ДДС (при обжалваем интерес от 70000 лв.).

Тъй като на основание чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК въззивникът-ищец е освободен от процесуалното задължение за заплащане на държавна такса, ответникът трябва да бъде осъден по правилата на чл. 78, ал. 6, във вр. с чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК да заплати дължимите държавни такси за разглеждане на иска от двете съдебни инстанции, а именно допълнително в размер на **2400 лв.** в полза на ОС-гр. Благоевград, а **1200 лв.** в полза на САС – за разглеждане на въззивната жалба, предявена от ищеца.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 158/02.04.2022 г., постановено по гр. д. № 590/2021 г. по описа на ОС-гр. Благоевград, 7 с-в, поправено с Решение № 161/25.03.2023 г., **в частта**, в която е отхвърлен предявеният от М. К. К. срещу ЗД „БУЛ ИНС“ АД иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД над сумата от 60000 лв. до размера от 120000 лв. (предявена частично от глобалния претендиран размер от 200000 лв.), представляваща застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпило на 21.10.2020 г. застрахователно събитие по договор за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите (смъртта на Г. А. К.), ведно със законната лихва от 05.03.2021 г. до окончателното ѝ заплащане; **в частта**, в която е отхвърлена акцесорната претенция за заплащане на законна лихва върху главното парично притезание от 18.02.2021 г. до 04.03.2021 г., както и **в частта**, в която М. К. К. е осъдена на основание чл. 78, ал. 3 ГПК да заплати на ЗД „БУЛ ИНС“ АД сумата **3610 лв.**, като **ПОСТАНОВЯВА**:

ОСЪЖДА ЗД „БУЛ ИНС“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ № 87, ет. 2 **да заплати** на М. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ж. к. „***“ 1, ет.***, ап.*** по иска с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД допълнително сумата от **60000 лв.** (общо за 120000 лв.; предявена частично от глобалния претендиран размер от 200000 лв.), представляваща застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпило на 21.10.2020 г. застрахователно събитие по договор за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите (смъртта на Г. А. К.), ведно със законната лихва от 18.02.2021 г. до окончателното ѝ заплащане, както и **да заплати** законната лихва върху присъдената от ОС-гр. Благоевград сума в размер на 60000 лв., изтекла за периода от 18.02.2021 г. до 04.03.2021 г.

ПОТВЪРЖДАВА Решението в останалата обжалвана част.

РЕШЕНИЕТО в останалата част като необжалвано е влязло в сила.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК ЗД „БУЛ ИНС“ АД **да заплати** на М. К. К. допълнително сумата от **110 лв.** – съдебни разноски пред ОС-гр. Благоевград.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА ЗД „БУЛ ИНС“ АД **да заплати** на адв. П. К. от САК допълнително сумата от **2796 лв.** с ДДС - адвокатско възнаграждение за безплатно процесуално представителство пред ОС-гр. Благоевград, както и сумата от **7500 лв.** с ДДС - адвокатско възнаграждение за безплатно процесуално представителство пред САС.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 6, във вр. с чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК ЗД „БУЛ ИНС“ АД **да заплати** на ОС-гр. Благоевград сумата от **2400 лв.** държавна такса, а в полза на бюджета на САС – сумата от **1200 лв.** държавна такса.

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ подадената от М. К. К. въззивна частна жалба с вх. № 14790/22.12.2021 г. срещу Определение № 1139/24.11.2022 г., постановено от ОС-гр.

Благоевград по реда на чл. 248, ал. 1 ГПК.

РЕШЕНИЕТО, в частта, в която е оставена без разглеждане въззивната частна жалба, представляващо по своето правно естество определение, може да се обжалва с частна жалба пред ВКС в 1-седмичен срок от получаване на препис от него от страните, а в останалата част - с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от настоящото Решение да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____